

ਸਾਲ 1901 ਅਤੇ 1902 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੰਤਕਾਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਹੰਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਫਾਈਲ ਤੋਂ ਇਹ ਭਰਪੂਰ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮਹੰਤ ਜਵਾਹਰ ਦਾਸ ਨੇ ਸਾਲ 1902 ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ (ਨਕਲ ਐਕਸ. ਆਰ. 18) ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇੰਦਰਾਜ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਵੀ ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹਨਾਂ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਹੰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ (ਬਤਾਂ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੀ ਪਦਸਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ) (4) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ , ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੰਦਰਾਜ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ।

(11) ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ. ਆਰ. 14 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਫਿਲਹਾਲ ਕਟੋਡੀਅਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਡੇਰਾ ਲੁੰਗ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੀ.ਐਸ. ਯਾਦਵ, ਜੇ. ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(2) (iii) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਉਹ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(12) ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਅਤੇ ਐਸ.ਡੀ.ਬਜਾਜ ਜੇ.ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਡਰੱਗਜ਼ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, -
ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1987 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 6144 .

3 ਜੂਨ 1988

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950- ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਤੇ 19(1)(g) ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ — ਆਰਡਰ *contr.* ਐਕਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ

(4) ਸੀਸੀਵਿਲ ਅਪੀਲ ਆਈ.ਐਨ.ਓ. 4 446 ਸੀਓਐਫ 1 1962, ਨਵੰਬਰ 9, ¹ 196 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ- ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਜਨਤਕ, ਸੈਕਟਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਏਕਾਧਿਕਾਰ-ਅਜਿਹੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ-ਕੀ ਆਰਟੀਕਲ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। 14 ਅਤੇ 19(1)(p)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਰਾਜ ਉਸ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਦਰਅਸਲ, ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਅਤੇ ਕੋਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(ਪਰਾ 10)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(6) (ii) ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ 'ਕਾਨੂੰਨ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਇੱਥੇ 'ਕਾਨੂੰਨ' ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ/ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਐਕਟ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। (ਪਰਾ 14)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਚੋਲੇ ਟੈਕਸ-ਦਾਤਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਕੇਵਲ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ

Punjab Drugs Manufacturers Association v. State of Punjab and others (S. S. Kang, J.)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਬੀ - ਟਰਾਈ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 19(1) (ਜੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹਨ। (ਪਰਾ 15)

'226/227' ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੇਜਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ: -

- (a) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, (-^ mmeasure P /2) ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ 11 ਮਾਰਚ, 1987 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P/6) ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰੋ। ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਦਵਾਈਆਂ;
- (b) ਮੈਂਡਮਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰੋ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼;
- (c) 1987 ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਜੈਪਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਖਰੀਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦਾਰ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂਡਮਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰੋ;
- (d) ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਹਾਰਟਬਲ ਕੋਰਟ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦੀ ਹੈ;
- (e) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ P/1 ਤੋਂ P/6 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣਾ;
- (f) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣਾ;
- (g) ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਓ।

ਅੱਗੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਐਮਐਲ ਸਰੀਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜੈਸ਼ੀ ਠਾਕੁਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਕੀਲ ਦੀਪਕ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਸਨ।

ਜੀ.ਐਸ. ਬੈਂਸ, ਡੀ.ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਲਈ।

ਹਰਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, (ਐੱਮ. ਐੱਸ. ਖਹਿਰਾ, ਜੇ. ਐੱਸ. ਭੱਟੀ, ਅਤੇ ਅਰੁਣ ਵਾਲੀਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 9 ਲਈ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 8 ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਫੀਸ ਓਹਜਾ।

ਨਿਰਣਾ

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਜੇ.-

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਅਧੀਨ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 29 ਅਕਤੂਬਰ, 1984 ਅਤੇ 12 ਫਰਵਰੀ, 1987 ਦੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ 5 ਅਗਸਤ, 1985 ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ

2 ਮਾਰਚ 1987, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਪੰਜਾਬ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 2) ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨਾਂ/ਮੈਡੀਕਲ ਸੁਪਰਿਨ ਟੈਂਡੇਂਟਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 9. ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਬੁਰਸ਼ ਤੱਥੀ ਪਿਛੋਕੜ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਪੰਜਾਬ ਡਰੱਗਜ਼ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡਰੱਗ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਟੈਂਡਰ ਬੁਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ।

(3) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 29 ਅਕਤੂਬਰ, 1984 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ (ਜਵਾਬ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ RI ਕਾਪੀ ਕਰੋ) ਕਿ:

- ~ “(i) ਸਾਰੇ ਛੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤ, ਅਰਥਾਤ, (a) IDPL, (b) ਐਚਏਐਲ, (ਸੀ) ਸਮਿਥ ਸਟੈਨਿਸਟ੍ਰੀਟ, (ਡੀ) ਬੰਗਾਲ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਐਂਡ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ, (ਈ) ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਿਡ, ਅਤੇ (ਐਫ) ਐਮਐਸਡੀ, ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਦਵਾਈਆਂ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਵੇ।
- (ii) ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸਸਤੀ ਫਰਮ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ;
- (iii) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਖਰੀਦੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਦਰਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਫਰਮਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ-
- (iv) ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਉਪਲਬਧ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਰੈਸਪੋਕਟ ਵਿੱਚ ਰੇਟ ਕੰਟਰੋਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ/ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਇੰਡੇਨ ਟਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਸਟੋਰ ਖਰੀਦ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਟੌਰ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਪੰਜਾਬ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2, ਨੇ ਆਪਣੇ 5 ਅਗਸਤ, 1985 ਦੇ ਹੁਕਮ (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਨਕਲ ਪੀ.-2) ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਡੇਨਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ, (ਓ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਦਵਾਈਆਂ ਚਾਲੂ ਹਨ

Punjab Drugs Manufacturers Association v. State of Punjab and others (S. S. Kang, J.)

ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸੂਚੀ ਰੇਟ ਕੰਟਰੋਲ ਫਰਮਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਖਰੀਦੀ ਜਾਵੇ।

(5)29 ਅਕਤੂਬਰ, 1984 (ਅਨੈਕਸਰ ਆਰ.ਐਲ.) ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ - 12 ਫਰਵਰੀ, 1987 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾ ਆਰ-III) ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਨੀਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। :-

- (i) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ/ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਸੀਮਤ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗੇ ਜਾਣਗੇ;

' (ਜੇਜੇ) **

**

*◆

- (iii) ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤ ਕੁੱਲ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਰਡਰ ਦੂਜੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇ।

- (iv) ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਦਵਾਈਆਂ/ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤ ਸਿਰਫ ਦਵਾਈਆਂ/ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਗੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ R-III) ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਸ਼ਿਆਂ/ ਲਈ ਸੀਮਤ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਉਪਰੋਕਤ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਬੰਧਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ, -

- (1) M/s ਇੰਡੀਅਨ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਸ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਗੁੜਗਾਓਂ ;
- (2) M/s ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਐਂਟੀਬਾਇਓਟਿਕਸ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਪਿੰਪਰੀ (ਪੂਨਾ);
- (3) M/s ਸਮਿਥ ਸਟੈਨਿਸਟਰੀਟ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਕਲਕੱਤਾ;
- (4) M/s ਬੰਗਾਲ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਐਂਡ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਵਰਕਸ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਕਲਕੱਤਾ;
- (5) M/s ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਕਲਕੱਤਾ; ;
- (6) M/s ਜੈਪਸਨ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ (ਪੰਜਾਬ) ਲਿਮਿਟੇਡ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ!
- (7) M/s ਮੈਡੀਕਲ ਸਟੋਰ ਡਿਪੂ., ਕਮਲ;
- (8) M/s ਹਾਫਕਿਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਬੰਬੇ; ਅਤੇ

(9) ਕੇਂਦਰੀ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾ, ਕਸੌਲੀ

ਉਪਰੋਕਤ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 5 ਅਤੇ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 6 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੰਪਨੀ, ਭਾਵ, ਮੈ. ਜੈਪਸਨ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ (ਪੰਜਾਬ) ਲਿਮਿਟਡ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਫੋਟੋ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'PSIDC') ਕੋਲ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਹੈ। M/s ਮੈਡੀਕਲ ਸਟੋਰ ਡਿਪੂ., ਕਰਨਾਲ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 7 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ 11 ਫਰਵਰੀ 1987 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਨੌਂ ਉੱਦਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਟੈਂਡਰ ਮੰਗਵਾਏ ਗਏ/ 23 ਫਰਵਰੀ, 1987 ਤੱਕ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ 164 ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਉਸ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੂਚੀ ਉਕਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟੈਂਡਰ/ਕੋਟੇਸ਼ਨ ਉਸੇ ਦਿਨ, ਭਾਵ 23 ਫਰਵਰੀ, 1987 ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3.00 ਵਜੇ ਕੀਮਤ/ਖਰੀਦ ਕਮੇਟੀ, ਮੈਸਰਜ਼ ਜੈਪਸਨ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ (ਪੰਜਾਬ) ਲਿਮਿਟਡ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ। (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 9) ਨੇ 65 ਵਸਤੂਆਂ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਭੇਜੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 57 ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 8, ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਹਨ, ਨੂੰ 17 ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਫਕਿਨ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਬਬੋ, ਕੇਂਦਰੀ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾਨ, ਕਸੌਲੀ ਅਤੇ ਐਮਐਸਡੀ, ਕਰਨਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤ ਹਨ, ਨੇ ਕੋਈ ਕੋਟੇਸ਼ਨ/ਟੈਂਡਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(6) ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਪੰਜਾਬ (ਰੈਜ਼ਪੋਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2) ਨੇ 2 ਮਾਰਚ, 1987 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨਾਂ/ਮੈਡੀਕਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ-6 ਕਾਪੀ) ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਨੁਬੰਧ 1 ਤੋਂ 6 ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਫਰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ/ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਅਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹਰੇਕ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ/ਸਰੂਪ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤ ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਤੀ ਨਿਯਮਾਂ, ਵਾਲੀਅਮ II ਦੇ ਅੰਤਿਕਾ 11 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(7) ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਤੋਂ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ 6 ਮਈ 1987 ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਰੇਟ ਦਾ ਠੇਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਟੈਕਨੀਕਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਮਈ, ਜੂਨ ਅਤੇ ਜੁਲਾਈ, 1987 ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚਾਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਟਿੰਗ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਵ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸ. ਵੈਲਫੇਅਰ, ਪੰਜਾਬ

Punjab Drugs Manufacturers Association v. State of Punjab and others (S. S. Kang, J.)

(ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 2), - 8 ਜੁਲਾਈ, 1987 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੀ ਨੀਤੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਾਂ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਟੈਂਡਰ ਦਵਾਈਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਰਮਾਂ ਨਾਲ ਦਰਾਂ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ (ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ) ਬਾਰੇ ਹੈ। ਮਿਤੀ 25 ਅਗਸਤ, 1986 (sic 5 ਅਗਸਤ, 1985) ਲਾਗੂ ਹੈ, ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਉਪਲਬਧ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੇਟ ਕੰਟਰੋਲ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬੇਲੋੜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(8) ਡਾ.ਬੀ.ਐਸ.ਚੀਮਾ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਪੰਜਾਬ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 2) ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 12 ਫਰਵਰੀ 1987 ਦੀ ਨੀਤੀ (ਰਿਟਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਬੰਧ ਆਰ-III) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਮਤ ਟੈਂਡਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਲਈ ਫਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 2 ਮਾਰਚ, 1987 (ਰਿਟਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਬੰਧ ਆਰ-IV) ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਾਰੇ ਇੰਡੀਟਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਨੀਤੀ (ਰਿਟਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਬੰਧ R-III) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੁਲਾਏ (ਖੁੱਲ੍ਹੇ) ਟੈਂਡਰਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਰੇਟਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

Punjab: Drugs Manufacturers Association v. State of Punjab and others (S. S. Kang, J.)

(9) ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਕਿ ਦਵਾਈਆਂ/ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀਮਤ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਐਸੋਸਿਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਲਤ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਪੰਜਾਬ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 2) ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਟੈਂਡਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 4 ਤੋਂ 9 ਦੇ ਨਾਲ। ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 9 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਐਸੋਸਿਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 164 ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਲਈ ਟੈਂਡਰ/ਕੋਟੇਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਐਸੋਸਿਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਂਡਰਾਂ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਿ ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਸਿਰਫ 4 ਤੋਂ 9 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਖਰੀਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

(10) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਕਰਨ ਤੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਰਾਜ ਇਸ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਆਰਬੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ। ਜਨਤਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵੇਲੇ, ਇਹ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਅਤੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰੂਪ)

ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। - ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਮੈਸਰਜ਼ ਏਰੂਸੀਅਨ ਇਕੁਇਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (1), ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਚ ਅੰਤਿਮ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ com ਪੋਰਟ ਹੈ :

“14. ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਲੂਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਕਨੂੰਨੀ ਕਾਲਿੰਗ ਲਈ ਉਚਿਤ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

17. ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਜਾਂ ਹਵਾਲੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰੂਪ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। Hohfeld ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਤੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ - ਅਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਬਲੈਕਲਿਸਟਿੰਗ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਦੀ ਹੈ।

18. ਜਨਤਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਲ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੋਲੀਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਟੈਂਡਰ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਆਪਹੁਦਰਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਤਕ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮਨਮਾਨੀ ਦਾ ਉਹੀ ਪਹਿਲੂ ਹੋਵੇਗਾ।

' (1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1975 S.C.7266.

Punjab Drugs Manufacturers Association v. State of Punjab and others (S. S. Kang, J.)

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 4 ਤੋਂ 8 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 9 ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਐਸ.ਆਈ.ਡੀ.ਸੀ., ਇੱਕ- ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ, 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੁਇਟੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰਜੀਹੀ ਸਲੂਕ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 4 ਤੋਂ 9 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਮੰਨਲਾਲ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, (2), ਅਸਾਮ ਫੂਡ ਗ੍ਰੇਨ (ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ) ਆਰਡਰ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 5, ਜਿਸ ਨੇ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ। ਚੌਲਾਂ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਚੌਲਾਂ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡੀਲਰ ਅਜੇ ਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਪਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੀਵਿਯਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 19 ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

' "10. *****

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਲਿਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਤਕਰੇ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਉਲਟ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਹਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਈ) ਦੇ ਅੰਦਰ ' H' ਨਹੀਂ ਹੈ' ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ-

ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪੱਖੀ ਸੋਧ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, 11 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਦਾ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਹੁਕਮ ਸਾਨੂੰ ਉਸੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਮੌਜੂਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਅਨਾਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

{11} ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਐਸੋਸਿਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਟੈਂਡਰ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 4 ਤੋਂ 9 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਰਚੁਅਲ ਮੋਨੋ ਪੋਲੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮੰਨਾ ਲਾਲ ਜੈਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ, (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਂਡਾ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਉੜੀਸਾ, (3) ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੀਵਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“18. ਇਸ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਿ ਕੁਝ ਮੌਜੂਦਾ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸਨ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।, ਭਾਵ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸਧਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਾਬਕਾ ਫੇਡ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਕੋਦੂ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਪਲੂਕਾਰ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਸਮਾਨਤਾ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਕੋਦੂ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(3) AIR 1969 S.C. 1981.

ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਜਨਤਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਸਵੀਪ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਭਗਵਤੀ (ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਵਜੋਂ) ਰਮਨ ਦਯਾਰਾਮ ਸੈਂਟੀ ਬਨਾਮ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ (4) ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

(1).....ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ

ਸਰਕਾਰ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕੋਟਾ ਜਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਮਿੱਠੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੌਦੇ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਿਆਰੀ ਜਾਂ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨਮਾਨੀ, ਤਰਕਹੀਣ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੌਕਰੀਆਂ, ਠੇਕੇ ਦੇ ਕੋਟੇ, ਲਾਇਸੈਂਸ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਵੇਕ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੇ ਮਿਆਰ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਅਤੇ ਢਾਂਚਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਮਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਹਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਵਾਨਗੀ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਤਰਕਹੀਣ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ।"

(12) ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਸ਼ਨ ਵਿਕ੍ਰੇਤਾ ਸੰਘ ਸੋਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (5) ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਭ ਅਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਚੂਨ ਡੀਲਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਅੰਤਰ ਹੈ ਜੋ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਸਕੀਮ ਸਿਰਫ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਚੂਨ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਕੀਮ ਸੀਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 19 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਕਿ

(4) ਏਆਈਆਰ 1979 ਐਸਸੀ 1628

(5) ਏਆਈਆਰ 1981 ਐਸਸੀ 2001

Punjab: Drugs Manufacturers Association v. State of Punjab and others (S. S. Kang, J.)

ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਚੂਨ ਡੀਲਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਚੂਨ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਾਜ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ,..... ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੈ. ਸੈਸਰਜ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰੈਜ਼ਿਨ ਅਤੇ ਟਰਪੇਨਟਾਈਨ ਫੈਕਟਰੀ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (6) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਟਾਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਰਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੋਸਾਇਟੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਰਚੁਅਲ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਰਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 19(1) (ਜੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ।

(13) ਸ੍ਰੀ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (7) ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਟੈਂਡਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਦੁੱਧ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਉੱਚ ਟੈਂਡਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ ਸੀ, ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(14) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 4 ਤੋਂ 9 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ, ਇਸ ਕਰਕੇ! ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਰਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 4 ਤੋਂ 9 ਵਰਗਾਕਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(6) (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਨੁਛੇਦ (1) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਜੀ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ। 19, ਭਾਵ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿੱਤੇ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵਪਾਰ, ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ। ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ

(6) ਏਆਈਆਰ 1966 ਪੀ.ਬੀ. 16.

(7) ਏਆਈਆਰ 1986 ਐਸਸੀ 1527

ਰਾਜ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਉਦਯੋਗ, ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਬੇਦਖਲੀ ਲਈ, ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂ ਹੋਰ। ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿੱਤੇ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਬੇਦਖਲੀ ਲਈ ਹੋਵੇ। , ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦਾ। ਰਾਜ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿੱਤ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਐਕਟ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(6)(ii) ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ 'ਕਾਨੂੰਨ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਨੂੰਨ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਹਨ। ਇੱਥੇ 'ਕਾਨੂੰਨ' ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ/ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੇਖੋ, *ਕੋਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਜੇ. ਜੋਸਫ*, (8), ਅਤੇ *ਐਚ. ਸੀ. ਨਰਾਇਣਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* (9)। ਵਿਭਾਗੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ (ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੇਖੋ, *ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨਰਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਿਓ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ* (10), *ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* ^ (11) *ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉੱਜਮ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਰਾਜ* । *ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ* (12), *ਮੰਨਲਾਲ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* (IS, *ਮੈਸਰਜ਼ ਰਮਨ ਐਡ ਰਮਨ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* (14) 5 *ਸ਼੍ਰੀ ਦਵਾਰਕਾ ਨਾਥ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ* (15), ਅਤੇ *ਐਡਵਰਡ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਬੇਵਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਜਮੇਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* (16)। ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 19(1) (ਜੀ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਂ।

- (8) ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 296.
- (9) ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 1073
- (10) ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 1793
- (11) ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 1295
- (12) ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 1621
- (13) ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 386
- (14) ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 694.
- (15) ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 249.
- (16) ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 25.

Punjab: Drugs Manufacturers Association v. State of Punjab and others (S. S. Kang, J.)

ਮਹਿੰਦਰਾ ਐਂਡ ਮਹਿੰਦਰਾ ਲਿਮਿਟਿਡ, ਬੰਬਈ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (17), ਅਤੇ ਹਰਦਾਨੰਦ ਪਾਤਰਾ ਵਿਚ ਉੜੀਸਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰੈਵੇਨਿਊ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏ ਕੇਂਦਰੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਕਟਕ ਅਤੇ ਹੋਰ, (18)).

(15) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 4 ਤੋਂ 9 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਇੱਛਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਚੋਲੇ ਟੈਕਸ-ਦਾਤਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਨਾ ਹੋਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਉਪਾਅ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਮਤਲਬ ਸਿਰੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਸ ਮੰਤਵ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਹ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਵੈਧ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ।

(16) ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੈਡੋਟ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 4 ਤੋਂ 9 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਐਸੋਸਿਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ 10 ਡੈਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਮੌਕਾ। ਕੰਟਰੋਲਰ ਆਫ਼ ਸਟੋਰਜ਼, ਪੰਜਾਬ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 3) ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਗਏ ਟੈਂਡਰ (ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ) ਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 2. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੇਡੀ ਸਿਨੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਸਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 4 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 19(1) (ਜੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(17) ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਵੰਡਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(18) ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਰੀਨ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਕਾਇਲ ਨਹੀਂ ਹਾਂ

(17) ਏਆਈਆਰ 1986 ਏਪੀ 332.

(18) ਏਆਈਆਰ 1979 ਉੜੀਸਾ 13.

ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿ Japson Pharmaceuticals (Punjab) Ltd. ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾੜੇ ਫਿਕਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਗੀ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਜੋ ਕਿ ਪਦਾਰਥਕ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ, ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਸਨ; ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਹੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(19) ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਯੁਕਤ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਨੀਤੀ ਸਿਰਫ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਯੁਕਤ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ PSIDC ਦੇ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ੇਅਰ ਹਨ। ਪੀ.ਐਸ.ਆਈ.ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਰੋਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਦਵਾਈਆਂ/ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸੰਯੁਕਤ ਸੈਕਟਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਪੰਜਾਬ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 2) ਮਾੜੇ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ - ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਨੰਬਰ 9 ਦਾ ਕੋਈ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(20) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 29 ਅਕਤੂਬਰ, 1984 (ਅਨੈਕਸਰ ਆਰ.ਐਲ.) ਅਤੇ ਮਿਤੀ 12 ਫਰਵਰੀ, 1987 (ਅਨੈਕਸਰ ਆਰ-III) ਅਤੇ 5 ਅਗਸਤ, 1985 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ (ਅਨੈਕਸਚਰ ਪੀ.) ਦੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। -2) ਅਤੇ ਮਿਤੀ 2 ਮਾਰਚ 1987 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-6) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਵਾਈਆਂ/ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਧੇ Respondents 1 ਤੋਂ 3. ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਐਮ.ਐਮ. ਪੁੰਡੀ ਅਤੇ ਐਮ.ਆਰ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਜੇ.ਜੇ.
ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

Surinder Pal v. State of Punjab and others

(M. M. Punchhi, J.)

1988 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 3533

6 ਮਈ 1988 ਦੀ.

ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਐਕਟ (X ਦਾ 19 '55) — ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (a)-EssenPal ਕਮੇਡਿਟੀ—ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ—'ਭੋਜਨ ਸਮੱਗਰੀ'— ਦਾ ਅਰਥ।